

DE NIEUWE

In de serie 'hoe worden programma's gemaakt' besteden we in deze editie aandacht aan een actueel hoogstandje op het gebied van natuurdocumentaires. De Nieuwe Wildernis is gemaakt voor de bioscoop, maar leverde in de spin-off ook nog een driedelige televisieserie op en een 'making of' van ruim een uur. 📽️ Arnout van der Hoek, MediaAssist

WILDERNIS

De bioscoopfilm 'De Nieuwe Wildernis', een natuurdocumentaire over de Oostvaardersplassen, heeft bijna een recordaantal bezoekers getrokken. Ik zeg bijna, omdat de film op dit moment van tellen 650.000 bezoekers heeft gehad en daarbij nog net iets minder mensen trok dan de film 'Verliefd op Ibiza'. Toch is het met deze getallen al direct de populairste natuurfilm ooit! De eerste week na de première trok de film al direct 100.000 bezoekers. Ter vergelijking: 'Planet Earth' uit 2007, de tot nu toe populairste natuurfilm in de bioscopen, trok 225.000 bezoekers.

MASTERCLASS

Zondag 1 december was de première van 'The making of De Nieuwe Wildernis'. De lancering was in het Cinemec in Ede en werd voorafgegaan door een masterclass voor 600 aanwezigen. Ruben Smit, die een leidende rol als veldregisseur en cameraman had bij deze productie, presenteerde de masterclass. Tijdens de masterclass was een groot deel van het productieteam aanwezig. Tegenover een enthousiaste club van collega's en zowel professionele als amateurfotografen en -filmers deden verschillende cameramensen en een gespecialiseerde geluidsman hun verhaal. Ze hadden een highspeedcam meegenomen, een

stop-motion opstelling en er werden verschillende fragmenten op het doek getoond.

SCRIPT

De film heeft 1,2 miljoen euro gekost en is voor een flink deel gefinancierd door Lex Harding. De opnames hebben twee jaar in beslag genomen. Het project is gestart in 2011. Er zijn zo'n 600 draaidagen geweest en er was uiteindelijk 350 uur aan materiaal. De veldploeg bestond uit tien vaste mensen en de postproductie is gedaan door vijf personen. Het team waarmee werd gestart bestond onder andere uit producent Ton Okkerse, regisseur/postproductie Mark Verkerk en regisseur/cameraman Ruben Smit. Ruben is ecooloog, een gelauwerde natuurfotograaf en zeer bekend met dit natuurgebied. Zijn stelling is dat zonder gedegen kennis van de natuur en dit specifieke natuurgebied een dergelijke film nooit was te maken. Bij de opzet van de productie is een heus script uitgeschreven. "Je kunt alleen een goede natuurfilm maken als je weet wat je kunt verwachten", aldus Smit.

CIRCLE OF LIFE

Het is benaderd zoals elke lange documentaire en speelfilm wordt opgezet; verhaallijn, sfeer, personages en cameravoering waren daarbij

belangrijke elementen. Daaruit is een film voortgekomen die je 90 minuten lang gekluisterd houdt aan je bioscoopstoel. Spanning, geboorte en dood. Men verlaat de bioscoop met een heel andere indruk van een ruig stukje natuur midden in de Flevopolder. De makers wilden een verhaal vertellen van het ecosysteem van de Oostvaardersplassen, de zogenaamde 'circle of life'. Er werden dierlijke individuen gevolgd zonder er, zoals ze zeiden, Disney-karakters van te maken. De opbouw van de film was al voor aanvang van de opnames bekend en zo is de productie uiteindelijk ook opgeleverd.

SPECTACULAIR

Het roofdier de rekelvos is een belangrijk personage in de film. De makers wilden daarom ook een verhaallijn met dit dier, waarbij een jachtscène niet mocht ontbreken. Ruben wist dat een enkele vos in het vroege voorjaar altijd jacht maakte op de kuikens van de ganzen. In de ochtend maakten de ganzen met hun jongen vanuit hun slaappleaats een tocht over het water, naar de sappige graslanden. De film-makers zagen in het eerste jaar dat deze vos de tactiek had om aan te komen sluipen door een greppel, om zo de altijd alerte ganzen te verrassen. Maar hoe film je dat? Het gebeurt

maar een paar weken per jaar, in het begin van de lente. De weersomstandigheden moeten goed zijn voor zowel de gans en de vos als de opnameploeg en de camera's moeten op de juiste posities zijn. Het eerste jaar lukte het niet, maar het tweede jaar hadden ze een ploeg ingegraven vlakbij de grazende ganzen. Er was een cameraploeg op de dijk, boven op het dak van een auto, aan de andere kant van het water. En er waren minicamera's ingegraven op een aantal tactische plaatsen in het veld. Het bleek goed uit te pakken en leverde een spectaculaire scène op. De tientallen ganzen beginnen in de ouverture van dit verhaal met hun tocht door de winderige sloten en plassen naar het grasland. Onderweg komen ze nog een boze zwaan tegen die ze eigenlijk niet dult in zijn territorium. Uiteindelijk klimmen ze aan wal bij de graslanden. Als de vos komt aansluipen zijn de ganzen de eersten die alarm slaan, nog voordat de cameraploegen de vos in het vizier krijgen. Wat volgt is een beklemmende aanval van een vos in optima forma die het ene kuiken na het andere te pakken krijgt. De moederganzen proberen met breed gespreide vleugels hun kroost te beschermen en tegelijkertijd met zijn allen naar het water vluchten. Door gebruik te maken van zowel close-ups als totaalshots, prachtige slow motions en de shots van de ingegraven GoPro's, is het een fantastische scène geworden.

CAMERAVOERING

De hele cameravoering is een belangrijk onderdeel in de productie. Het Nederlandse natuurlandschap is nou eenmaal niet zo spectaculair als een regenwoud of een kleurrijk koraalrif. Als je met de trein langs de Oostvaardersplassen rijdt, zie je een oerlandschap dat er uitziet of het Nederland zou kunnen zijn na de *fall-out*. Drassig land met sloten en plassen, wilgen en kreupelhout en ook veel dode bomen. De schoonheid hebben de makers gezocht in de grote totalen en juist het opzoeken van het individu van heel dichtbij. Hierbij hebben ze zich ook willen onderscheiden van andere natuurdocumentaires op wereldniveau. Bij veel producties ben

je als kijker vooral toeschouwer, terwijl ze in deze film hebben getracht om je te laten meeslepen in de verhaallijnen.

YOUTUBE-HIT

In dat kader zijn er daarom allerlei nieuwe cameratechnieken gebruikt om dit te realiseren. Al genoemd in het verhaal zijn de HD outdoor minicamera's van GoPro. In dit geval de GoPro Hero3 Black Edition. Relatief goedkope camera's die in eerste instantie zijn ontwikkeld als point-of-view camera's in de sport. Ze kunnen tegen een stootje, zijn waterdicht en compact en wegen maar heel weinig. Opvallend is dat deze camera is ingezet voor productie op het grote filmdoek. Toch is het een aanwinst voor de productie gebleken. Deze camera kon op plekken worden ingezet waar je anders niet zo makkelijk kan komen, omdat je dan de dieren verstoort. Het heeft wel wat risico's en cameraatjes gekost. Zo zijn er camera's kapot getrapt door de Konikpaarden en zijn de vossen er met verscheidene exemplaren vandoor gegaan. Het heeft wel weer een YouTube-hit opgeleverd toen een vos een camera in een kadaver ontdekte, de dure kabel van de extra accu doorbeet en de camera in zijn bek nam.

De belangrijkste high end digitale camera die is gebruikt is de Red, een digital cinema camera. Deze camera kan opnemen in een zogenaamd RAW formaat, waardoor alle data van de beeldchips direct wordt opgeslagen zonder enige compressie te gebruiken. Op deze camera kunnen zogenaamde prime-lenzen worden gemonteerd. Lenzen met één brandpuntafstand, wat in beeldkwaliteit, kleurscheiding en licht aanzienlijk mooiere plaatjes oplevert dan de gemiddelde videozoomlens.

SLOWMOTION

Er is ook veelvuldig gebruik gemaakt van slowmotion. Daarom is er ook regelmatig materiaal geschoten in 100 frames per seconde. Er is ook een ultra-highspeed camera gebruikt. De Phantom camera is peperduur. Toen de ploeg begon met de opnames was er maar één exemplaar in Nederland, met

een waarde van 250.000 euro. Met deze camera kunnen opnames tot 1500 beeldjes per seconde worden opgenomen. Dat maakt het mogelijk om gebeurtenissen te filmen die met het blote oog niet te zien zijn. Zo is het bacchanal van strontvliegen gefilmd op een grote hoop mest die de Konikpaarden hadden achtergelaten. Het is goed te zien hoe de strontvliegmannetjes zich te goed doen aan het feestmaal, elkaar om de beste plek bevechten en vooral proberen om een geschikt vrouwtje te schaken. Op het grote doek is het bepaald een indrukwekkende scene geworden. In de 'Making Of' is goed te zien hoe de dure camera in het open veld vlakbij de paarden wordt opgesteld, maar enkele centimeters verwijderd van de dampende paardenvijgen. Als proef in de masterclass hadden de operatorspecialisten van de Phantom een kleine opvolger van deze highspeed camera meegenomen. Terwijl we toekeken maakten ze een opname van het kapot prikken van een waterballon. Dit werd vervolgens afgespeeld op het grote bioscoopscherm. Je ziet hoe in die 1,5 seconde het rubber van de ballon wegspringt, maar het water nog een fractie de vorm van de ballon aanhoudt voordat het in druppels neervalt. Er ging een zucht door het publiek heen, omdat er schoonheid huist in een dergelijk natuurkundig fenomeen, waarmee weer werd aangetoond wat voor bijdrage dit kan hebben in natuurfilms.

SEXTOPOD

Er is ook veel gedraaid met DSLR's, fototoestellen met HD video opnamemogelijkheden. Voor onderwater opname zijn compacte onderwaterbehuizingen gebruikt in de ondiepe sloten van het natuurgebied. Met de DSLR zijn onderwater ook macro-opnames gemaakt van onderwaterinsecten en miljoenen kikkervis-

jes. Daarnaast zijn deze camera's ook veelvuldig gebruikt in de Octopods, of in dit geval een Sextopod. Een op afstand bedienbare helikopter waarin middels een gyroscopische ophanging een camerakop kon worden gehangen. De Konikpaarden speelden een belangrijke rol in de documentaire. Ze leven in grote kuddes bijeen en vanaf de grond is de horizon gevuld met massa's paarden. Maar vanuit de lucht is goed te zien dat de paarden in families bij elkaar staan. Het leverde door de jaargetijden heen sowieso spectaculaire shots op van het vlakke Nederlandse landschap.

POËTISCHE DIMENSIE

De draaiomstandigheden in Nederland zijn soms aanzienlijk lastiger dan in exotische oorden, zoals het regenwoud of de poolkap. Hier kan in een scèneopname van 15 minuten het licht sterk veranderen, van bewolkt naar licht, van wind naar windstil en van droog naar regen. Dat is voor het draaien van verschillende shots voor één enkele scène soms lastig. Een zonshot matcht nou eenmaal niet met een bewolkt tegenshot, wat in de montage min of meer moet afspelen in dezelfde minuut. Toch is juist van die veranderingen in tijd juist weer gebruik gemaakt in stop-motion opnames. Door met een automaat in de DSLR camera bijvoorbeeld 1 beeldje per minuut te schieten, kan een gebeurtenis van drie uur worden teruggebracht naar 7 seconden. Kwestie van al die beeldjes weer versneld afspelen. De gespecialiseerde cameraman maakte ook nog gebruik van een anderhalve meter lange rails waarop een camerakop op een karretje kon worden gezet. Ook deze robot kon worden geprogrammeerd, waardoor nauwelijks waarneembaar de camera zich in een bepaalde tijd kon verplaatsen. Het resultaat was schitterend. Zo is het ontdooien van

bevroren dovenetelblad te zien, terwijl de camera er langzaam langsrijdt. Ook het in de ochtend ontfouwen van klein hoefblad krijgt een heel poëtische dimensie. De alledaagse details krijgen zo hun eigen schoonheid. Soms is die schoonheid ook gruwelijk, zoals het bevroren en dichtsneeuwen van het oog van een net gestorven hert. De cameraman vertelde dat hij bij het donker worden in de avond, bij een temperatuur van -10 graden, de keuze maakte de camera die nacht op dat hertenooft te richten en het apparaat daar midden in het natuurreservaat aan te laten staan. Zo had hij ook een opdracht om in een andere periode een zonsopgang te filmen. Hij besloot vlak voor aanvang de camera 180 graden te draaien omdat hij het silhouet van de bomen zo mooi vond afspiegelen tegenover de dreigende aankomende lucht. Ook daar kreeg hij een zogenaamd cadeautje van moeder natuur, toen precies in het shot een volledig regenboog ontstond.

MINDER GELUID

Niet ieder shot lukt. Zoals met de GoPro's die soms kapot werden getrapt of werden meegenomen door vossen. Zo vloog ook de helikopter met camera's door een windvlaag tegen een boom. Drie jaar geleden was deze techniek nog helemaal nieuw en onderontwikkeld. De operators en cameramensen van dergelijke technieken zijn dan ook pioniers. Ze bouwen veel zelf en geven niet op. Tenslotte gaat het om plaatjes op het grote doek die moeten bijdragen tot een goed verhaal. Ook de jongens van Cableshots hadden iets minder geluk. Zij zijn gespecialiseerd het laten bewegen van camera's over gespannen kabels. Bekend zijn de shots in sportgebeurtenissen en het shot over de Dam, bij de kroning van Koning Willem-Alexander. Voor het verhaal van de ijsvogel was al vroeg in het seizoen een kabel gespannen bij de plek waar hij hopelijk ook dit jaar zou gaan nestelen. Om de vogels te laten wennen aan de kabel en camera was er ook een nep-camera aan de kabel gemonteerd. Het idee was om over het watertje langs de oever de camera te laten glijden

langs de kabel, om dan uit te komen bij het ijsvogelnest. Dat nest was inderdaad op de goede plaats, maar op de momenten dat de ploeg aanwezig kon zijn, lieten de ijsvogels zich steeds niet zien. Uiteindelijk is het 'vliegshot' langs de oever wel in de film gebruikt. Voordeel van de Cablecam is dat de camera kan vliegen langs lijnen die voor een vliegende Copter veel moeilijker bereikbaar zijn. In andere producties, zoals sport en grote evenementen, wordt deze techniek steeds populairder. Het is in verhouding met Copters vele malen veiliger, er is geen last van wind of plotselinge uitval en het is veel langer operationeel te houden. Een Copter kan maar tien minuten in de lucht zijn en levert gemiddeld zes minuten bruikbare shots op.

GELUID

Aan geluid en muziek is in deze productie ook speciale aandacht besteed. Bob Zimmerman heeft de muziek gecomponeerd, voor een groot deel uitgevoerd door het Metropole Orkest. Jazz trompettist Eric Vloeimans heeft live kijkend naar de film een aantal thema's ingespeeld. De geluidsopnames op locatie zijn net als de camera-voering benaderd. Authenticiteit van het geluid vond men belangrijk. Er kon meestal niet gelijk worden opgenomen als er werd gefilmd. Dus de geluidsmen gingen onafhankelijk van de andere ploegen op pad. Hij maakte close-up geluiden van de Konikpaarden, het burlen van brontgiste herten en van alles wat maar in de film voorkomt. Het resulteerde in honderden audio-clips die de sounddesigner in de post-productie weer onder het beeld kon monteren. Ook hier onderscheidt deze productie zich van veel internationale natuurfilms. Vaak wordt er maar sporadisch origineel geluid opgenomen op dezelfde plekken als waar is gefilmd.

Het heeft al met al een prachtige productie opgeleverd en het publiek heeft dat beloond. Wie nog niet is geweest raad ik aan deze film te bekijken. Er wordt al nagedacht over een vervolg met als deze keer de Wadden als decor. Wij hopen het van harte! ■